

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
De Chef Defensiestaf
De Secretaris-Generaal

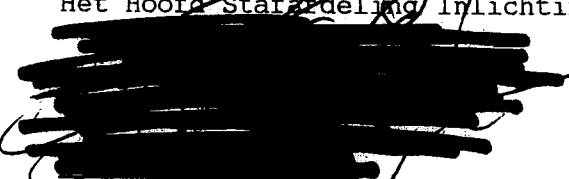
i.a.a. PCDS
SCOCIS
HOZ
DAB
HCZ

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/4638	30 november 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 92/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
92/92

(Afgesloten 301100 NOV 1992)

Bosnië-Herzegovina

Ook de afgelopen dagen was sprake van voortdurende gevechten in Bosnië-Herzegovina, met name in het dal van de noordelijke grensrivier Sava en in het zuidoosten van de republiek. De meeste meldingen spraken van offensieve acties van Kroatische zijde, waarbij de Kroaten met name in het noorden zouden zijn bijgestaan door Moslim-eenheden.

Volgens de Bosnisch-Servische leider Karadzic is tussen Kroatië en de Servische eenheden in Bosnië-Herzegovina een bestand overeengekomen, dat gisteravond is ingegaan. Zoals gesteld, heeft dit echter nog niet geleid tot een opvallende afname in de gevechten. Er bestaat nog steeds grote onduidelijkheid omtrent de inhoud van het gemelde akkoord. Het bestand zou het resultaat zijn van bemiddeling van de UNPROFORbevelhebber in Sarajevo, Morillon. Deze heeft het bestaan van een overeenkomst bevestigd, maar zou hebben gesteld dat het interim-afspraken betreft, waarbij in een later stadium ook de Bosnische Kroaten en Moslims zouden moeten worden betrokken. Ook Karadzic onderstreepte dat de afspraken slechts de Serviërs en de reguliere eenheden uit Kroatië betreffen. Het Kroatische ministerie van Defensie heeft bevestigd dat de nieuwe CGS, Bobetko, in Sarajevo een bestandsovereenkomst heeft ondertekend met Morillon, maar dat de Bosnisch-Servische commandant Mladic geweigerd had deze te ondertekenen. Medewerkers van de Bosnische president Izetbegovic hebben gesteld dat deze niet bij de besprekingen in Sarajevo betrokken is geweest.

Kroatië heeft tot op heden steeds ontkend dat er reguliere Kroatische eenheden in de buurrepubliek actief zijn. Het is zeer opmerkelijk dat zij nu hebben toegegeven dat Bobetko naar Sarajevo is gereisd, waarmee impliciet de directe betrokkenheid van Kroatische eenheden bij de strijd in Bosnië-Herzegovina wordt bevestigd. Kennelijk werd door de Kroatische regering de totstandkoming van een bestandsovereenkomst met de Bosnische Serviërs van groot militair belang geacht.

Het is denkbaar dat dit verband houdt met de reële mogelijkheid dat de gevechten tussen Servische en Kroatische eenheden in Kroatië zelf in de voorzienbare toekomst weer zullen opleven. Zoals bekend heeft de Kroatische president Tudjman reeds meermalen onderstreept niet te zullen instemmen met een verlenging van het UNPROFOR-mandaat na maart 1993. Bovendien zijn er aanwijzingen dat de Kroatische Generale Staf voorbereidingen treft voor een offensief na de komende winter, waarschijnlijk met als doel het Kroatische gezag over de door Serviërs gedomineerde gebieden in Kroatië te herstellen. Het is tegen deze achtergrond denkbaar dat de Kroatische regering wil proberen een bestand in Bosnië-Herzegovina te bewerkstelligen, zodat komend voorjaar een tweefrontenoorlog kan worden vermeden en de in de buurrepubliek aanwezige eenheden voor eventuele inzet in Kroatië zelf beschikbaar kunnen komen.

Het blijft echter in de huidige omstandigheden, waarin voor de Serviërs feitelijk een ononderbroken gebruik van de corridor tussen Servië en de door hen beheerste gebieden in west-Bosnië en Kroatië niet is gegarandeerd, onwaar-

schijnlijk dat zij zullen instemmen met handhaving van de bestaande militaire situatie. Vermoedelijk zijn zij de besprekingen met de Kroaten slechts aangegaan om daarmee te kunnen aantonen dat Kroatië direkt bij de oorlog in Bosnië-Herzegovina betrokken is. Dit is uit politiek-propagandistisch oogpunt van eminent belang, omdat op grond van dit feit geprotesteerd kan worden tegen het feit dat alleen Servië getroffen is door internationale sancties vanwege zijn betrokkenheid bij de oorlog in de buurrepubliek. Ook kunnen de Serviërs hopen de reeds bestaande meningsverschillen tussen Moslims en Kroaten in Bosnië-Herzegovina verder aan te wakkeren door besprekingen te starten met de Kroaten.

Het VN-konvooi met hulpgoederen, dat vorige week aan de Servisch-Bosnische grens was tegengehouden door een groep demonstranten, is er het afgelopen weekeinde toch in geslaagd het door de Moslims gedomineerde en door de Serviërs belegerde Srebrenica te bevoorraden. Wellicht heeft de bevelhebber van de Bosnische Serviërs, Mladic, om politieke redenen zijn invloed aangewend om het konvooi doorgang te verlenen. In dat verband is van belang dat Morillon vorige week had gezinspeeld op een uitbreiding van de sterkte en het mandaat van UNPROFOR als Srebrenica en (het in dezelfde situatie verkerende) Gorazde niet binnen een week bevoorrad zouden worden. Bovendien had UNHCR, dat de humanitaire hulpverlening coördineert, gedreigd de aanvoer van hulpgoederen naar Servische steden in oost-Bosnië te onderbreken zolang de genoemde Moslim-steden van hulp verstoken zouden zijn. Desondanks is te verwachten dat ook in de toekomst de Serviërs de hulpverlening aan door hun tegenstanders gedomineerde gebieden zullen bemoeilijken.

Internationale vredesinspanningen

De Secretaris-Generaal van de VN, Ghali, heeft gesteld dat het denkbaar is dat UNPROFOR in sommige gevallen partij in het conflict kan worden, bijvoorbeeld indien gevechtsgroepen zich met gebruik van militaire middelen tegen de aanvoer van hulpgoederen keren. Daarbij gaf hij te kennen dat de strijdende partijen in zowel Bosnië-Herzegovina als Kroatië de basisprincipes die aan de inzet van de VN-vredesmacht ten grondslag liggen, in de praktijk niet accepteren. Ghali sloot niet uit dat dit een aanpassing van deze principes noodzakelijk zou maken. Hij veroordeelde met name de Servische autoriteiten in Kroatië, die zich onder meer schuldig zouden maken aan provocaties. Ook op de Kroatische regering werd door Ghali kritiek uitgeoefend, met name op grond van het Kroatische militaire optreden in Bosnië-Herzegovina.

Servië

Servische studenten zijn erin geslaagd de benodigde handtekeningen te verzamelen om de huidige premier van "Joegoslavië", Panic, kandidaat te stellen voor het presidentschap van Servië. Het is niet zeker dat Panic, die in een eerder stadium reeds bekend had gemaakt niet in aanmerking te willen komen voor een nieuwe ambtstermijn als premier, de kandidatuur voor het Servische presidentschap wèl zal aanvaarden. Tot nu toe was de huidige president Milosevic, die een machtsstrijd voert met de hervormingsgezinde federale leiding, de enige kandidaat voor het presidentsschap. De eventuele kandidatuur van Panic kan tot gevolg hebben dat de verkiezingen zich zullen ontwikkelen tot een krachtmeting tussen de conservatieven en hervormingsgezinden. Daarbij zou Milosevic, gezien recente opiniepeilingen, aan het kortste eind kunnen trekken. Hij heeft zich echter vorige maand laten (her)kiezen tot leider van de socialistische partij. Aangezien de machtspositie van die partij als geheel naar verwachting door de verkiezingen niet in belangrijke mate zal worden aangetast, is het denkbaar dat Milosevic ook in geval van een verkiezingsnederlaag toch een grote invloed op de Servische politiek zal behouden.

Kosovo

In verband met de eerder gemelde, geleidelijke uitbouw van de JNA in en rond de voormalig autonome provincie Kosovo, waar een Albanese meerderheid wordt onderdrukt door het Servische bewind, is van belang dat het JNA-korps in zuid-Servië en Kosovo onder bevel staat van KolGen Uzelac, die eerder het bevel heeft gevoerd over het JNA-korps in Banja Luka (Bosnië-Herzegovina). In die hoedanigheid was Uzelac verantwoordelijk voor de bevoorrading van Servische gevechtsgroepen in zowel Bosnië-Herzegovina als (delen van) Kroatië en speelde hij vermoedelijk een coördinerende rol bij hun inzet. Op grond daarvan moet worden aangenomen dat Uzelac, indien zich een uitbarsting van etnisch geweld voordoet in Kosovo, daartegen met harde hand zal optreden. Zoals reeds eerder gemeld, moet rekening worden gehouden met provocaties van Servische zijde in Kosovo, die de Servische bevolking zouden wijzen op het -door de Servische propaganda sterk benadrukte- bestaan van een dreiging van Albanese zijde. Dit zou van belang zijn met het oog op de verkiezingen in "Joegoslavië" op 20 december a.s.

Conclusie/voorzicht

De besprekingen tussen de leiding van de Bosnische Serviërs en de Kroatische CGS, die feitelijk neerkomen op een officiële bevestiging van Kroatische zijde dat Kroatië direkt bij de strijd in Bosnië-Herzegovina betrokken is, betreffen waarschijnlijk een Kroatische poging de militaire status quo in Bosnië-Herzegovina te consolideren. Dit zou Kroatië eventueel de gelegenheid geven het komende voorjaar, na het verlopen van het mandaat van UNPROFOR, een militaire operatie in te zetten tegen de Servische gebieden in Kroatië zelf, zonder het risico te lopen de strijd tegen Serviërs op twee fronten (Kroatië en Bosnië-Herzegovina) te moeten voeren.

De Bosnische Serviërs hebben er echter in de huidige omstandigheden geen belang bij een definitief bestand te sluiten. Hun deelname aan de besprekingen heeft vermoedelijk vooral ten doel aan te tonen dat er reguliere Kroatische eenheden in Bosnië-Herzegovina actief zijn. Dit is uit politiek-propagandistisch oogpunt van eminent belang, omdat op grond van dit feit geprotesteerd kan worden tegen het feit dat alleen Servië getroffen is door internationale sancties vanwege zijn betrokkenheid bij de oorlog in de buurrepubliek. Door de besprekingen tussen Serviërs en Kroaten kunnen daarnaast de reeds bestaande meningsverschillen tussen laatstgenoemden en Moslims in Bosnië-Herzegovina verder worden aangewakkerd.

De mogelijke kandidatuur van federaal premier Panic voor het presidentschap van Servië kan leiden tot een krachtmeting met de huidige president Milosevic, de leider van de conservatieve stroming in de "Joegoslavische" politiek. Daarbij moet een nederlaag van laatstgenoemde niet worden uitgesloten. Aangezien de machtspositie van de socialistische partij als geheel naar verwachting door de verkiezingen niet in belangrijke mate zal worden aangetast, is het denkbaar dat Milosevic ook in geval van een verkiezingsnederlaag toch een grote invloed op de Servische politiek zal behouden.